

ÚJLENGYEL

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV 2017

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	5
ÚJLENGYEL BEMUTATÁSA	6
ÚJLENGYEL TÖRTÉNETE	7
TELEPÜLÉS SZERKEZETE	8
ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRESZEK	9
ÚJLENGYEL INDENTITÁSTUDTA SZEMPONTJÁBÓL MEGHATÁROZÓ ÉPÜLETEK	11
ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ	12
TELEPÍTÉS	12
KÖZMŰELHELYEZÉS	12
HOMLOKZATOK, SZÍNEZÉSEK	13
ABLAKOK	15
TETŐHAJLÁSSZÖG ÉS TETŐFORMA	17
ELŐTETŐK	19
KOCKAHÁZ BŐVÍTÉS	20
KERÍTÉSEK	21
REKLÁMOK, HIRDETÉSEK	22
TELEPÜLÉSKÉPET FORMÁLÓ ZÖLDFELÜLETEK	23
KERTEK	24
JAVASOLT NÖVÉNYLISTA	25
ÁRKOK	26
IMPRESSZUM	28

BEVEZETÉS

Egy helynek arca van, nincs belőle több. Élő kapcsolat: egy táj, egy hely emléke mindig átélhető. A házak, utcák, falvak, olyanok, mint az emberek, saját karakterük van. A hely szellemét megérezve azonosulhatunk egy vidékkel. Ahhoz, hogy ez létrejöjjön, elengedhetetlenül fontos a jelenlét, a táj és az emberek ismerete. Ha egy épület felépül viszonyba kerül a szomszédos és szemközti házakkal, tájjal, lakóival és életmódjával. Minden egyes épület, lakóház, az utcakép, a falu, a természeti táj összképének a része.

A településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény alapján minden településnek el kell készíteni a teljes közigazgatási területére kiterjedő, új településképi rendeletét, illetve az alátámasztó munkarészét, a Településképi Arculati Kézikönyvet. A Településképi Arculati Kézikönyv, azaz a TAK nem csak az adott település jellemzőit, az egyes településrészi karaktereket, értékeket gyűjti össze, hanem a minőségi építészeti formálásra ad javaslatokat. Jelen Településképi Arculati Kézikönyv Újlengyel épített örökségének tükrözi. A tervezők számára kínál lehetőséget a hely és a kontextus megismerésére, hogy úgy tervezhessenek a településre illő épületeket, hogy azok egyszerre újak és izgalmasak is legyenek. Az Arculati Kézikönyvnek, mint tervezési útmutatónak abban kell segítenie az építészeket, hogy az új épületeket környezetükkel érzékeny kontextusba tudják helyezni. Az épületnek meg kell felelnie a saját korának, mind éghajlati, mind élet- és munkakörülményeinek, ugyanakkor azonnal tudhatónak kell lennie, hogy hol van.

A település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása, a nem diktált, hanem valódi szabadság megismertetése. Az ajánlások nem tekintendők kötelező jellegűnek, a céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem éppen a valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása.

A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni, ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan tovább íródik. Ezért, ha újabb szép ház születik, az bekerülhet, sőt be is kell, hogy kerüljön a könyvbe, hogy ezáltal büszke lehessen rá építetője, tervezője, kivitelezője és a település egyaránt. Az Arculati Kézikönyv nem építési szabályzat, fontos, hogy a tervezők minden esetben ismerjék és vegyék figyelembe a hatályos építési előírásokat.

ÚJLENGYEL BEMUTATÁSA

Településünk történelme a bronzkorig nyúlik vissza, viszont a mai helyén, a jelenleg kialakult struktúrája a múlt század első felében alakult ki. Társadalmi és szociális összetétele az országban a leghomogénebbnek tekinthető. Az újlengyeli ember legfőbb ismérve mindig is az összetartás, összetartozás, legfőbb prioritás pedig a közösségünk, településünk fenntartható fejlődése.

Községünk infrastrukturálisan, közműellátottságban korunk követelményeinek mindenben megfelel. Intézményeink (polgármesteri hivatal, általános iskola, óvoda) eszköz- és emberi erőforrás-ellátottsága kielégíti a polgáraink által támasztott követelményeket (korrekt ügyintézés, megfelelően konzervatív ámde gyermek- és tudásközpontú alapfokú nevelés).

A fent említett nevelésnek és mindenkoron fennálló társadalmi összefogásnak köszönhetően településünk közbiztonsága megyei és országos szinten is a „leg”-ek kategóriájába tartozik.

Újlengyel földrajzi elhelyezkedése (M5 autópályától 4km, a 405 főút mellett, Budapesttől 40 km) és az önkormányzat adópolitikája országunkban egyedülálló vállalkozás-barát környezetet nyújt.

Petrányi Tamás
Polgármester

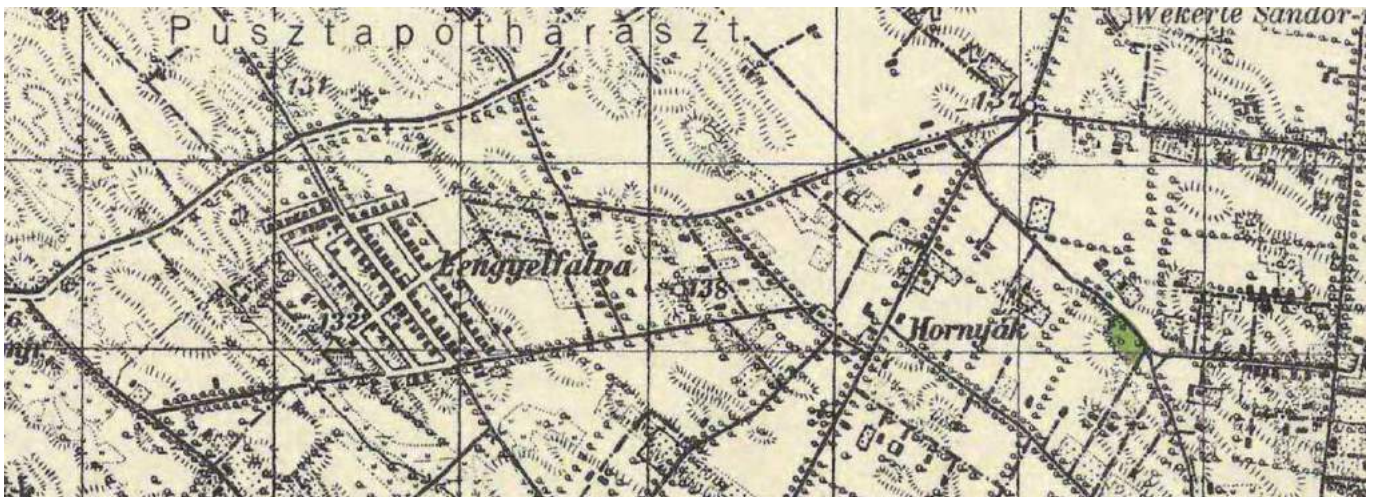
ÚJLENGYEL TÖRTÉNETE

Pótharaszt a kőrösi marhahajtó út Pest előtti nagy állomása volt. Itt mustrálták és pihentették az állatokat, mielőtt továbbhajtották volna. Az egykori mezővárosnak vásártartási joga is volt – ma csak Puszta-templom romjai emlékeztetnek az egykori virágzó településre. A másik – csak dűlőnévében felidézhető – település, Vatyá is a marhahajtó út mentén feküdt, de nem ért el olyan fejlettségi szintet, mint Pótharaszt, vagy a szomszédos Vacs. A török időben elpusztult Vatyá-pusztai terület a mai belterülettől délre- délkeletre helyezkedett el. A pusztán az idő előrehaladtával majorok és tanyák jöttek létre, a tanyagazdák főként a szomszédos Újhartyánról érkeztek a településre. A 19. század második felére a népesség már 500 fő körülire növekedett, ám a pusztán zárt falusi terület továbbra sem volt. Ez látható a II. katonai felmérés (1806-1869) térképén is.

Újlengyel valóban új településként jött létre az egykori Vatyá pusztáján. Újlengyel település belterülete a 19. sz. végétől alakult ki. A Grassalkovich uradalom területéből értékesítettek lakóházak építésére parcellákat. A Tisza-vidéki Hitelintézet Rt igazgatója, Lengyel Zoltán szervezte a telekosztásokat. Saját adományaként ingyen telket juttatott a község háza, az iskola és a templom részére: ezért a település hálából felvette az adományozó nevét.

Romantikus múltjához tartozik a betyárvilág egy-egy emléke. Pusztulása után Vatyá a Bihary, majd a gróf Steinlein család tulajdonába került s Újhartyánhoz csatoltatott. Majorsági népessége csak lassan emelkedett a múlt század utolsó harmadában 500 fölé, majd 1940 körül egy erőteljesebb növekedési folyamat során több mint 1600-ra emelkedett. Az 1941-ben készült térkép már tartalmazza a négy utcából és több mint 80 házból álló Lengyelfalva belterületét, amelyet 1890-ben az uradalom területéből alakítottak ki, osztottak fel. Az eredeti parcellák 1200m² nagyságúak voltak és a 125 db lakótelek mellé külön telket alakítottak ki a Templom és a község háza céljaira. A tanyásodás folyamata az új településmag létrejöttével lelassult, de ezen az 1941-es térképen van az eddigi összes térkép közül a legtöbb tanya. Sajátos módon az új település az ősi marhahajtó útra szerveződött. A volt marhahajtó út lett a falu főutcája – Kossuth Lajos utca – és a település a régi Újhartyán-Nyáregyháza közötti út és a régi Vatyá-pusztá – az 1941-es térképen Hornyák tanya- Újhartyán között futó utak – közötti szakaszon fejlődött.

Az Újhartyánból kirajzó gazdák birtokszervező munkája itt is kialakított egy sajátos bokortanya-rendszert, de parcellázások is zajlottak. A megtelepült agrárnépesség összetétele szintén a régebbi jobbágyfalvakhoz hasonlított, kontinuitásuk és a szétszórt tanyavilágra emlékeztető településkép viszont olyan volt, mint a többi pusztán. Vátya, valamint a külterületeken kialakult Újtelep és Lengyelfalva csak 1945. után egyesült s alakult önálló községgé, 1948-ban felvette az Újlengyel nevet.

1952-re épült fel a falu első temploma, 1955-ben pedig bevezették a villanyvilágítást. A mezőgazdaság kollektivizálása során a lakosság jelentős része változtatott szakmát. 1960-ban a lakosság mintegy 40%-a még mindig külterületen élt. A mezőgazdasági tevékenységgel felhagyók számára nagy vonzerőt jelentett Budapest és az ott lévő zömében ipari munkahelyek. Előbb az ingázók száma növekedett, majd az elvándorlás miatt a település lakossága csökkenni kezdett, a népesség 15%-a itt is elhagyta a falut. Később ezt kiheverte, s közben a lélekszámnak adekvát infrastruktúra kialakítására is erőfeszítések történtek, amit a belterületi koncentrálódás is elősegített. A kollektivizálás hatására a bejáró dolgozók száma nőtt, de a fővárosba ingázásuk a többi községből eltérően nem a Budapest-Kecskemét vonalon, hanem Pilisen keresztül bonyolódott, a rendszeres villanyvonatok segítségével a fővárosi üzemek számukra könnyebben elérhetővé váltak.

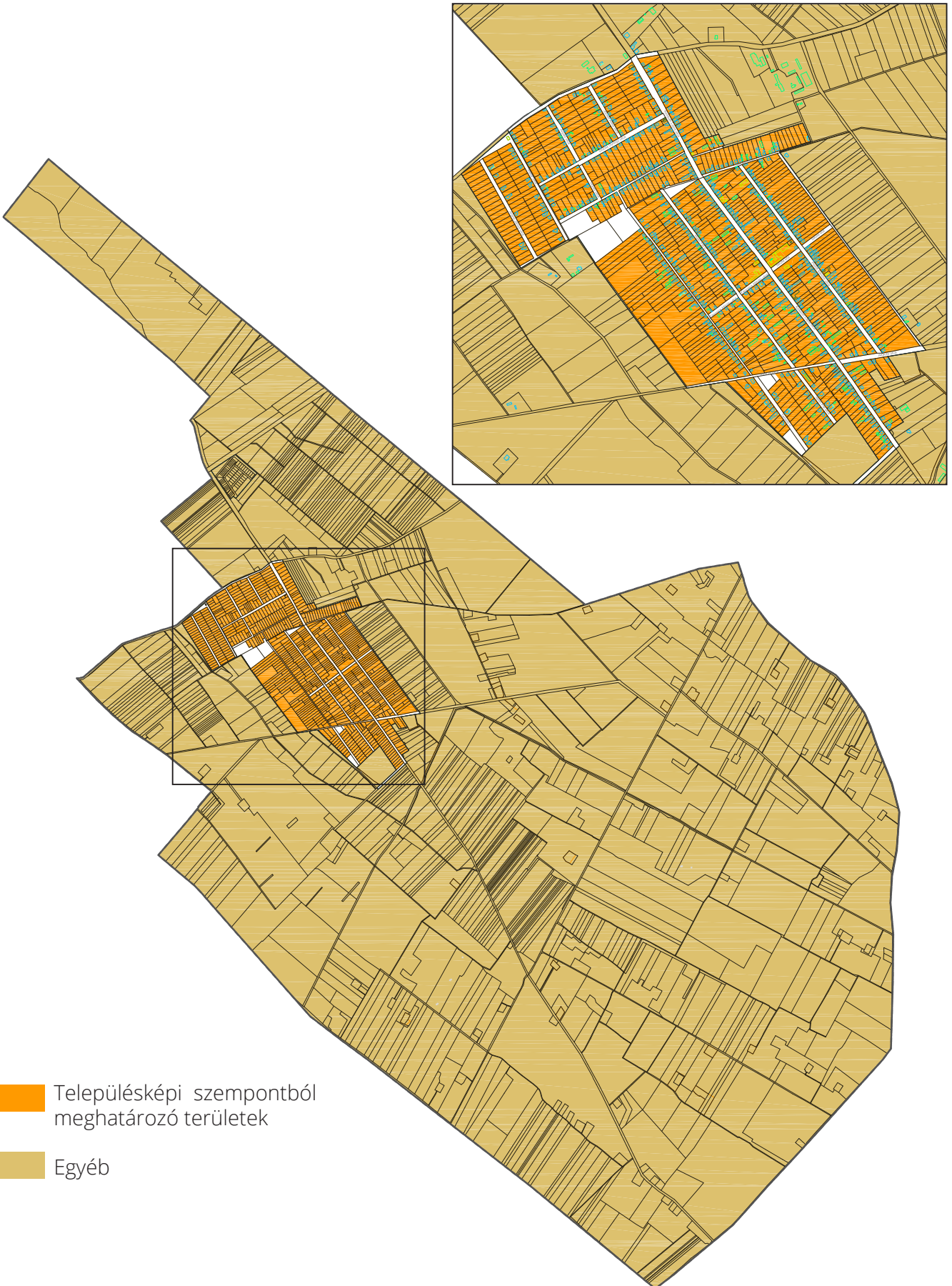
1950-től a községben önálló tanács működött, 1977-től azonban tanácsát összevonták Újhartyánéval, melynek társközsége lett. 1990-ben, a rendszerváltozást követően az ország valamennyi községéhez hasonlóan itt is települési önkormányzat alakult.

TELEPÜLÉS SZERKEZETE

A település belterületi úthálózata rácsos vagy ún. hálós szerkezetű, amely a 19. század második felében történt felparcellázás általi létrehozásának és a 20. század elején történő házhely kiosztásnak köszönhető.

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

Újlengyel lakóterületének nagy részét a kockaházás beépítés jellemzi. Az 1950-es évek közepén a második Tsz-esítéskor a földtől elszakított vidéki lakosság mintaként tekintett a kisvárosi, kispolgári, gazdatiszti, vidéki kisnemesi (vagy ezek mind együttesen) háztípusokra (utca vonalától visszahúzott, utca fele kétszobás, szabadon álló háztömeg).

A kényelmesebb élet vágyának, az emelkedési ösztön erejének megvalósítója volt ez a típus. Kielégítette a természetes komfortigényeket, hogy legyen két szoba egymás mellett, méghozzá az utcai oldalon. Létrejöttét célszerűségi és a helyi adottságokból következő szempontok határozták meg. Elterjedt a kétmenetes, rövidebb gerendákkal fedett, négyzetes alaprajzú ház, ami a legkisebb külső felület révén még gazdaságos is. A cserép- vagy palatetőt kisebb hozzáértéssel is elkészítették. Az anyaghasználatban szinte kizárólagos a kőporos vakolat, pozitívum, hogy a színek nem harsányak, visszafogottak. Ez a sátoztetős kockaház a vágyott igények kielégítője lett. Típusa futótűzként terjedt el az egész országban, építése össznépi mozgalommá vált.

A Határ, Arany János, Temető és a Nyári Pál utcák Akácfa utcától kifelé eső része már a rendszerváltás után kezdett kiépülni és ezen utcák egy része még ma is több üres telekkel várja az építkezőket. A későbbi beépítés az épületek stílusán is nyomott hagy, itt már a ma divatos mediterrán háztípus terjedt el. A kerthasználat is változott, a pihenő kert átvette a háztáji kertek szerepét.

ÚJLENGYEL INDENTITÁSTUDTA SZEMPONTJÁBÓL MEGHATÁROZÓ ÉPÜLETEK

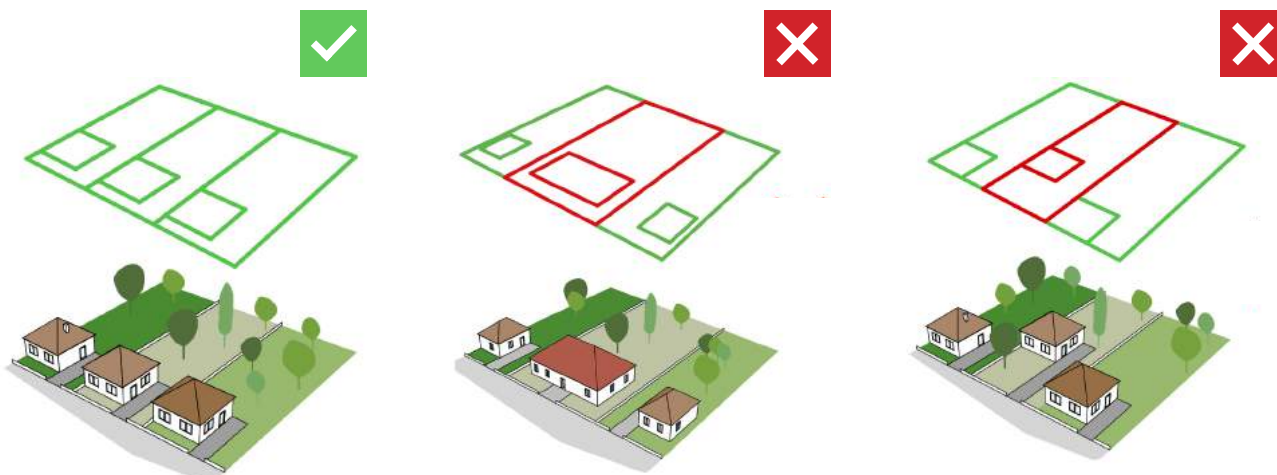

- [1] ROMAI KATLIKUS TEMPLOM
- [2] ÁLTALÁNÓ SISKOLA
- [3] ÓVODA
- [4] KOSSUTH U. 120.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

TELEPÍTÉS

A település jellemző beépítése oldalhatáron álló. Az épületek telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges. Túlságosan a telkek hátsó részébe rendezett ház építése nem javasolt. Az előkertek megtartandók. A házak telepítésekor megtartandó a lakóházak ritmusa.

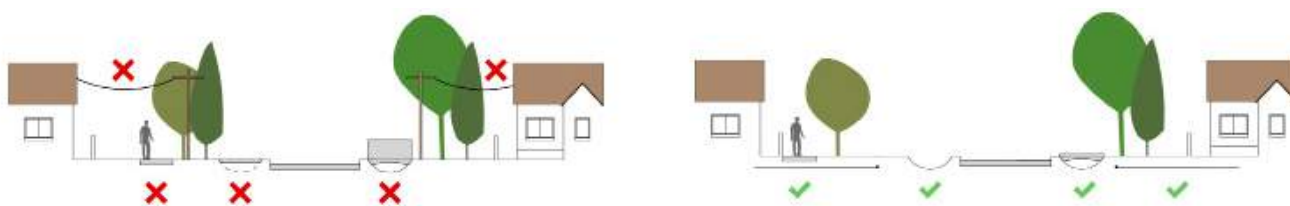
KÖZMŰELHELYEZÉS

A település teljes közigazgatási területén új közműveket légvezetéken vezetni tilos.

Beépítésre szánt területen a villamos- energia bekötés házi hálózati csatlakozását földkábelrel kell kiépíteni.

A tervezett egyedi szabályozókat – lehetőség szerint – felszín alatti elhelyezéssel kell építeni. Ettől eltérően telepített berendezéseket a telkeken növényzet takarásában helyezük el, illetve az épületek alárendelt homlokzatára szereljük.

Új földgázvezetékét fektetni közterületen és telken belül is csak felszín alatti elhelyezéssel ajánlott.

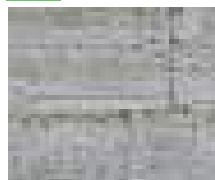

HOMLOKZATOK, SZÍNEZÉSEK

A településképi szempontból meghatározó területek esetén hagyományos homlokzati anyagok, vakolt architektúra alkalmazandó. Az egyes épületek közterületről látható homlokzati felületének színezésénél a jellegzetes településképi védelme érdekében, csak halvány földszínek használata ajánlott. A természetes építőanyagok színezés nélkül felhasználhatóak. Egy épületet legfeljebb kétféle színűre színezzünk, melyből az egyik a domináns alapszín, a másik (az élénkebb, tisztább szín) a díszítőszín. Az épületeken vakolatdíszek jelenhetnek meg a főhomlokzat ablakai körül, sarkoknál, az oromfal keretezésénél. Homlokzatok megkomponálásakor kerüljük a nyílászárók körüli vágott kő és egyéb ragasztott felületeket. Lábazatok esetében is vagy vakolt, vagy téglavagy rakott kő lábazatot alkalmazunk. Jellemzően faburkolatú homlokzat – gerendaház, rönkház – nem illik a településképi. A déli oldalhatáron álló, meglévő mellékrendeltetésű épület az országos előírások miatt tovább nem bővíthető, de helyben újra megépíthető. A kémények részleteképzésénél, anyaghasználatánál törekedni kell a hagyományos kéményformák és építőanyagok alkalmazására. Fémburkolatú vagy külső fémvázaz kémény nem javasolt. Épületgépészeti elemek, tányér antennák, légkondicionálók kültéri egysége lehetőleg ne kerüljön utcafelőli homlokzatra. Településképi szempontból meghatározó területek esetén az utcára néző főhomlokzaton a téglalap alakú ablakokon kívül más nyílát ne nyissunk.

AJÁNLOTT FALBURKOLATOK

HASÍTOTT KŐ

FA

VAKOLAT

CIKLOP

FAGYÁLLÓ
KLINKER TÉGLA

MELLŐZENDŐ FALBURKOLATOK

LÁTSZÓ
BETON

CSEMPE

ZSALUKÓ

MOSOTT KAVICS

RAGASZTOTT KŐ

Aránytalanul nagy ablakok

Aszimmetrikus nagy ablak

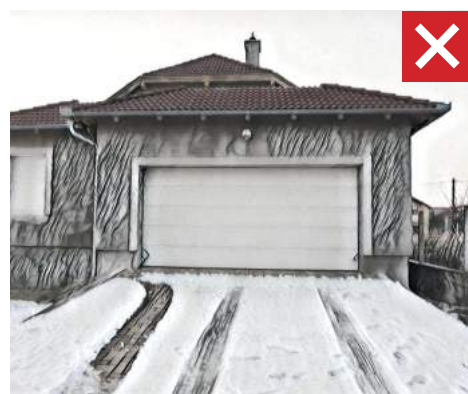
Garázs az oromfalon

Szimmetrikus ablak

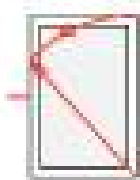
Az utca felőli homlokzaton megjelenő garázskapuk színükben, karakterükben hasonuljanak a többi nyílászáróhoz és lehetőleg ne központi helyen legyenek. Nagy, zárt felületükkel, az épület, kitakarásával az utcaképet uralják. Lehetőleg a ház oldalában, és a járdáról nézve a szemmagasság alatt, ne közvetlen utcáról nyílóan kerüljenek kialakításra.

ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják, sajátos karaktert kölcsönöznek nekik. A zárt épület-tömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt.

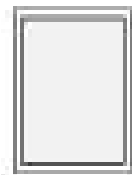
Napjainkban igen fontos szempont lett az energetikailag jobb hőszigetelő üvegezés használata, a szúnyogháló és a betörésvédelmet biztosító eszközök, árnyékolók. Az új házak hőszigetelő ablakainál olyan beépítési módot javasolunk, ami minél többet kitakar a vastag, monstrem tokszerkezetből, hogy a homlokzatunk könnyedebb hatást keltsen, valamint megfelelő zsalugáterekkel, vagy spalettákkal tartható az egységes, szép megjelenés. A legkedveltebb külső árnyékoló manapság a redőny. Amellett, hogy árnyékol, hőszigetel és növeli az otthon biztonságát is. Nyáron a hideg, télen a meleg megtartásában van fontos szerepe. Válasszunk belső tokos vagy vakolható tokos redőnyt. Külső tokos redőnyt csak abban az esetben válasszunk, ha az nem lép ki a fal síkján kívülre. Ha csak falsíkból kilépő külső tokos redőny férne el, akkor inkább válasszunk zsalugátért.

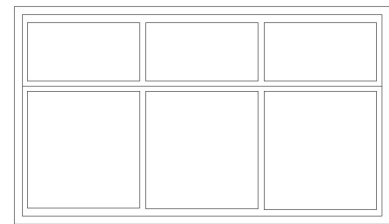
a felső sarokból húzott ív a függőleges oldalt a felezőpont felett messe

négyzet-
átlós

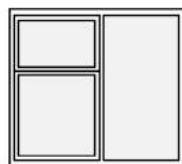
arany-
metszés

kockaház-hagyományos ablakosztása

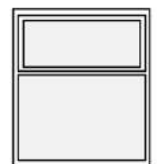
majdnem
szimmetrikus

különböző
osztások

széles, vízszintes osztás

felülvilágító

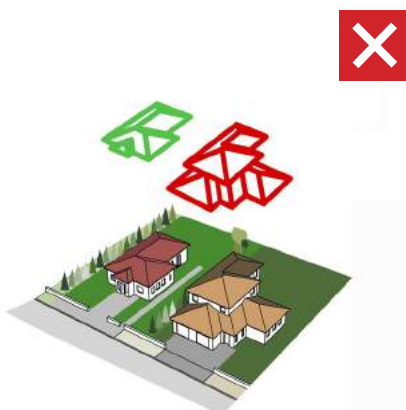
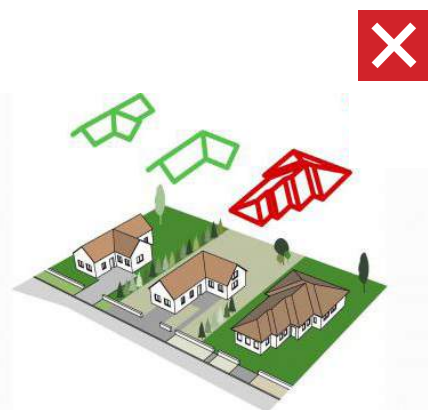
TETŐTÉRI ABLAKOK

Tetőtéri ablakok esetében azokat az ablaktípusokat részesítsük előnyben, amelyek nem lépnek ki a tető síkjából vagy a fal síkjában emelkednek a tetőtérbe. A kutyaóll ablak, a sok tetőablak kiállítás vagy a teljes tetőhosszon végigfutó nagy tetőkiállítás kerülendő.

TETŐHAJLÁSSZÖG ÉS TETŐFORMA

A település épületeinek tetőhajlásszöge közel azonos, így alakultak ki a jellegzetes utcaképek. A házak tetőformája egyszerű. A területnek meghatározó arculatát adják az egyszerű sátoztetős, kontyvetős és nyeregtetős házak. A lakóépületekre jellemző magastetők hajlásszöge $35-45^\circ$ közötti. Ettől eltérni nem ajánlott. Új házak építésénél nem kívánatos a túl tördelt, sok felületből álló tetőforma, amely Újlengyel hagyományos épületeinél kialakult tetőidomaihoz nem illeszkedik. Háztartási napenergiát előállító kisebb megújuló energiát előállító berendezés (napkollektor, napelem) a tetősíkba ajánlott telepíteni, hogy a fő utcáról ez ne legyen látható. A túl lapos hajlásszög nem kívánatos, csak úgy, mint a túl meredek tető sem.

TETŐFEDÉS ANYAGA

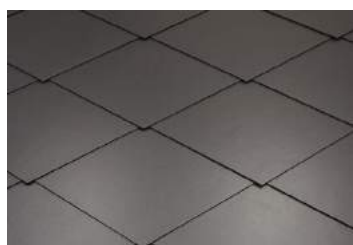
égetett cserép

hornyolt cserép

terméspala

síkpala

természetes színekhez közeli
betoncserép

fényes cserepeslemez

hullámpala

trapézlemez

bitumenes zszindely

fényes, riktó vagy mintás
betoncserép

Tető anyagának javasolt a természetes színű égetett cserép a tájra jellemző formavilágban: hornyolt, hód farkú hullám, és hód farkú sík kivételben. Kerüljük az erőteljes mintázatú nagyméretű cserepek használatát.

Lemez fedések nem ajánlottak, mert sok hibára adnak lehetőséget. Hátrányai között szerepel, hogy nem lehet javítani, egy kis részének a javításához is le kell szedni az egészet (szemben a cserépfedéssel, ahol egy-egy darab is cserélhető). Ma már egyre inkább a mindennapi élet része az energiahatékonyság növelésének kérdése. Ehhez hozzátartozik a napelemek használata is, amelynek igen jelentős településképi hatása van. Ugyanakkor nem a tiltás a megoldás, hanem a maximális teljesítmény mellett a legmegfelelőbb elhelyezés megtalálása a cél. Támogatandók a tetőfedéssel egy síkban kialakított rendszerek, vagy a hagyományos fedésekre kerülő napelemek esetén a kevésbé látszó, hátsóbb tetőrészekre való elhelyezés.

ELŐTETŐK

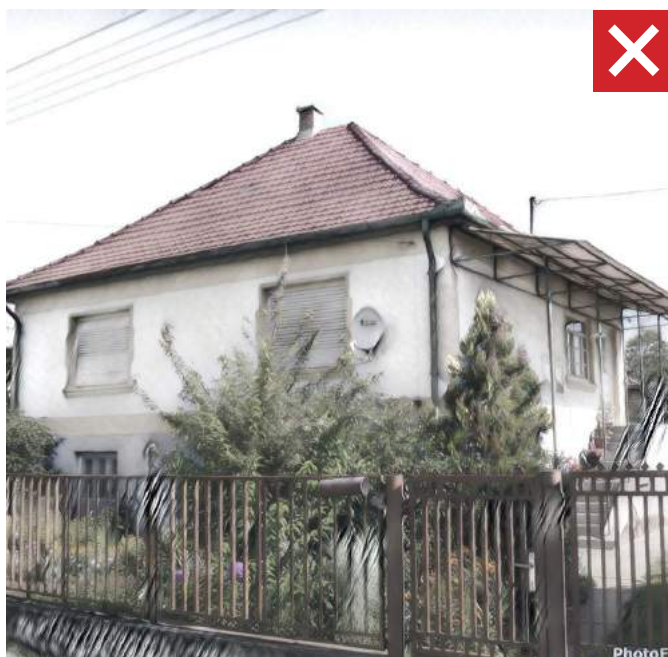
Újlengyel épületeire nem jellemző a tornác, legtöbb esetben csak utólagos előtető jelenik meg a bejárat felett.

Újlengyel területének előtetőinél a műanyag/eternit hullámlemez és az üveg használatát nem javasoljuk, mert ezen anyagok nem illeszkednek jól a falazott szerkezetű házakhoz, valamint csúnyán öregszenek. Felületükön könnyen meglátszik a kosz, így gyakori tisztítást igényelnek. Helyettük preferált megoldás a cseréptető túlnyújtása, illetve az alkalmazott tetőfedés anyagával fedett előtető, és a természetes anyagok használata. Kerülendő az előtetők, épületek toldása esetében is minden ideiglenesnek tűnő anyaghasználat.

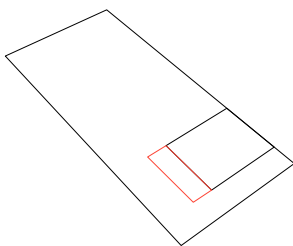
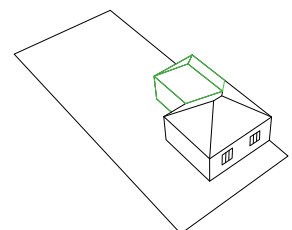
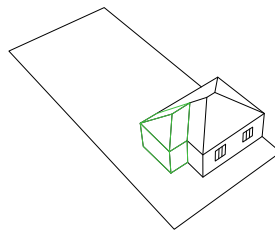
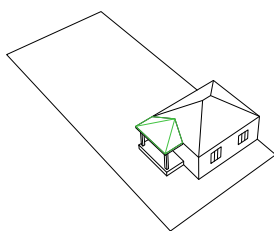
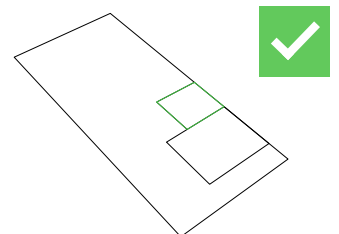
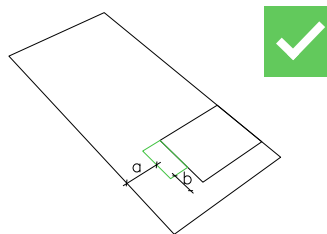
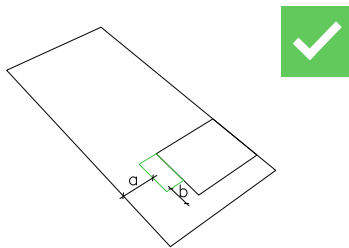
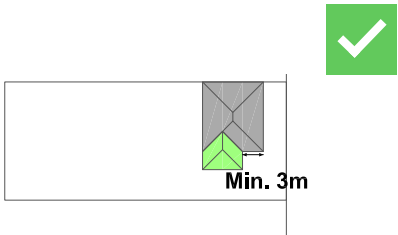
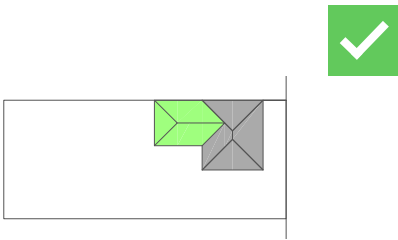

ELŐTETŐK KIALAKÍTÁSI SZEMPONTJAINAK ÖSSZEFOGLALÁSA:

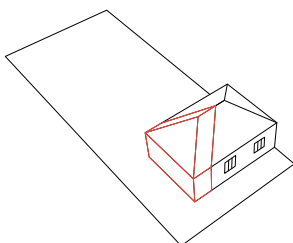
- VÉKONY, RITKA PILLÉREK, OSZLOPOK KERÜLENDŐK
- TÖREKEDJÜNK A FALAZOTT, VAKOLT TARTÓ- ÉS TORNÁCOSZLOPOK HASZNÁLATÁRA
- TORNÁC ÉS ELŐTETŐ FEDÉSE A FŐÉPÜLETTEL ANYAGBAN ÉS SZÍNBEN EGYEZŐ LEGYEN
- UTCAI HOMLOKZATON KERÜLJÜK AZ ELŐTETŐK ALKALMAZÁSÁT
- ERKÉLYT ÉS TERASZT A HÁTSÓ KERTRE NÉZŐEN ALAKÍTSUNK KI
- ÉPÜLETENKÉNT MAXIMUM EGY ELŐTETŐT HELYEZZÜNK EL

KOCKAHÁZ BŐVÍTÉS

A kockaházak bővítésének javasolt iránya az utcai homlokzattól min. 3m-rel hátrahúzva történjen, kb. a ház homlokzati szélességének felével. Az utca vonalán való bővítés zárt, nagy tömegű, a település ritmusát megbontó beépítést eredményezne. A bővítés ideális helyszíne lehet az épület mögötti hossz irányú telepítés az oldalhatár mentén. Ezzel jó benapozású, az utcától jótékonyan takart, intim tereket nyerhetünk.

KERÍTÉSEK

Többnyire jelentősen áttört kovácsoltvas vagy egyéb fémszerkezetű kerítésmezők jellemzik a Újlengyel utcaképét.

A következőkben felsoroltak felhívják a figyelmet a településképhez illeszthetőségi szempontokra:

- kerülendő a vízszintes tagolás
- célszerű kerülni a gazdag, hagyományostól eltérő motívum rendszert (modern, figurális, pl. napsugár motívumok stb.)
- kerülendő a hullámlemez (hullámpala), alumínium lemez (festés nélkül) alkalmazással
- kerülendő a huzalos, drótfonatos kerítés
- kerülendők az élénk, telített színek
- sötét, elsősorban barna és zöld, esetleg szürke színek alkalmazása javasolt
- Használjuk az épületeken megjelenő színeket (ablakkeret vagy a homlokzat színét)

Javasolt egy szín két árnyalatának kombinációja, egyes díszítő elemek világosabb árnyalatú kiemelésével. Tömör utcai kerítés nem létesítsünk. A tömör lábazat maximális magassága 80 cm legyen vakolt vagy rakott kő, téglakivitelben.

A fa szerkezetű kerítések az egykori hagyományos falusi kerítések világát idézik. Ezért építésüknél, illetve átalakításuknál a megcélzott falusi karakter erősítése érdekében:

- elsősorban függőleges struktúra, tagolás, lécezés javasolt
- megfelelően sűrű lécezés (35 %-nál nagyobb áttörtség)
- egyszerű szerkezet, erőteljes ismétlődő formai játékok kerülése a deszkázat elemeiben
- az élénk, telített színek és a fehér szín kerülése
- javasolt a helyi hagyományos megoldások megidézése, alkalmazása
- természeteshoz közeli színezés (pácolás: tölgy, dió, juhar)

REKLÁMOK, HIRDETÉSEK

Fontos a könnyen érthetőség és figyelemfelkeltés, de egy szolidabb színvilágú, jó grafikát is észrevesz és elolvass az, akinek tényleg szüksége van a hirdetett szolgáltatásra.

A hirdetések helye és mérete összefügg. Ha olyan helyet választunk, amely közel esik az érdeklődőhöz, akkor a méret jelentősen csökkenthető.

Cégek sábjában helyezhetők el a homlokzaton. Elvetendő minden olyan szerkezet alkalmazása, amit magáért a hirdetés céljért építenénk. Mindemellett igyekezzük kerülni a harsány színek alkalmazását.

Használjunk időjárásálló bevonatot, főleg a hirdetés eső és pára elleni védelme érdekében.

Kerüljük a neonnal megvilágított, valamint led-kijelzős reklámfelületeket. Az erős fény zavarhatja a szemközt lakókat. A fények színe erőteljesen elüt a természetes színektől. A villogás, vibrálás figyelemfelkeltő ugyan, de egyúttal kellemetlen, zavaró is a szemnek.

A házzámozás legyen jól látható, könnyen észrevehető. Jó, ha a település egy egységes karaktert ki tud alakítani.

Védett épületen, zöldterület telkein reklámtáblák nem helyezhetők ki. Nem kívánatos a település teljes területén az óriásplakátok kihelyezése.

TELEPÜLÉSKÉPET FORMÁLÓ ZÖLDFELÜLETEK

A 186-os hrsz-ú, a Kossuth és Rákóczi utca sarkán lévő, a település központi részéhez közel elhelyezkedő közkert a kertbe épült kicsiny kápolnával a díszkert, a játszótér és sportkert funkcióját is betölti.

A 615/2 hrsz-ú közkert a település déli részén az Akácfa – utcában szintén alkalmas a déli településrész közösségi, pihenési funkcióinak ellátására. Új sporteszközök kerültek kihelyezésre a lakossági igények még teljesebb kiszolgálására.

KERTEK

Újlengyel múltja és jelene a mezőgazdasághoz, a tanyavilághoz kötődik. A települést ma is szépen művelt kertek jellemzik. Sok felé még megtalálhatóak a kertek teljes hosszán végigfutó fóliasátrak, zöldséges ültetvények. Ezek településképileg kiemelkedő értéket képviselnek.

JAVASOLT NÖVÉNYLISTA

Alapvető szempont, hogy a területen honos növényfajok, fák és cserjék használatával kerüljenek kialakításra a zöldterületek, védőfásítások. Egy-egy külterületi emléknél jelként használhatunk fákat. Ajánlott fajok a kislevelű hárs (*Tilia cordata*), ezüst hárs (*Tilia tomentosa*), nagylevelű hárs (*Tilia platyphyllos*), molyhos tölgy (*Quercus pubescens*), kocsánytalan tölgy (*Quercus oetreae*), csertölgy (*Quercus cerris*), magyar tölgy (*Quercus frainetto*), kocsányos tölgy (*Quercus robur*).

kislevelű hárs (*Tilia cordata*)

molyhos tölgy (*Quercus pubescens*)

Közterületek fásításához a további honos fajok közül lehet válogtani:

- lisztes berkenye (*Sorbus aria*)
- madárberkenye (*Sorbus aucuparia*)
- házi berkenye (*Sorbus domestica*)
- barkóca berkenye (*Sorbus torminalis*)
- vadcsereznye (*Prunus avium*)
- vadkörte (*Pyrus pyraeaster*)
- vadalma (*Malus silvestris*)
- májusfa (*Prunus padus*)
- korai juhar (*Acer platanoides*)
- mezei juhar (*Acer campestre*)
- hegyi juhar (*Acer pseudoplatanus*)
- tatárjuhar (*Acer tataricum*)
- mézgás éger (*Alnus glutinosa*)
- hamvas éger (*Alnus incana*)
- gybibés galagonya (*Crataegus monogyna*)
- kétbibés galagonya (*Crataegus laevigata*)
- magas kőris (*Fraxinus excelsior*)
- magyar kőris (*Fraxinus angustifolia* ssp. *pannonica*)
- virágos kőris (*Fraxinus ornus*)
- közönséges bükk (*Fagus sylvatica*)
- közönséges nyír (*Betula pendula*)
- pelyhes nyír (*Betula pubescens*)
- közönséges gyertyán (*Carpinus betulus*)

Színezhetheti az összetételt egy-egy rezgő nyár (*Populus tremula*)

Cserjék közül közterületek tervezésekor a következők közül válogassunk:

- Közönséges fanyarka (*Amelanchier ovalis*)
- Közönséges borbolya (*Berberis vulgaris*)
- Pukkanó dudafürt (*Colutea arborescens*)
- Csertömörce (*Cotinus coggygria*)
- Húsos som (*Cornus mas*)
- Veresgyűrű som (*Cornus sanguinea*)
- Seprűzanót (*Cytisus scoparius*)
- Csíkos kecskerágó (*Euonymus europaeus*)
- Közönséges kutyabenge (*Frangula alnus*)
- Közönséges sárgaakác (*Laburnus anagyroides*)
- Közönséges fagyal (*Ligustrum vulgare*)
- Jerikói lonc (*Lonicera caprifolium*)
- Ükörkelonc (*Lonicera xylosteum*)
- Sajmeggy (*Prunus mahaleb*)
- Közönséges bodza (*Sambucus nigra*)
- Fürtös bodza (*Sambucus racemosa*)
- Mogyorós hólyagfa (*Staphylea pinnata*)
- Kányabangita (*Viburnum opulus*)
- Ostorménfa (*Viburnum lantana*)

A falu központjának kialakítása a településképp meghatározó eleme. Az egyes utcák feltárlása, a gondozott zöldek, a parkolás rendezettsége fontos feladat a közterületek esetében. Az élőlő kiültetéssel, a fasorokkal az utca megtelik élettel. A parkolók kialakításakor, új utcák tervezésekor minden második parkolóhely után egy fa ültetését javasoljuk.

ÁRKOK

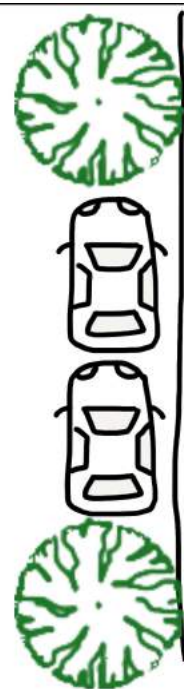
Az út menti vízvezető árok képe hozzátartozik a falusi utcaképhez. A hiánya pedig gyengíti a falusi karaktert, ezért is kell óvatosan bánni az árok lefedéssel nyerhető parkoló fejlesztéssel. Az árok kialakítására kiemelt gondot kell tehát fordítani. Lehetőség szerint az utak mindkét oldalán alakítsunk ki medret, amely lehet gyepes vagy vízáteresztő burkolattal ellátott. A teljesen burkolt felületű árkokat lehetőség szerint kerüljük. Ezek - a nehezen gondozható gyepes árkokkal szemben - egyre nagyobb teret hódítanak, de megfelelő növényválasztékkal ma már lehetőségünk van élőkkel is beültetni az árkokat, ami nagyobb bekerülési költséggel és munkával jár, de a gondozása sokkal könnyebb. Ez utóbbira már nem csak külföldi, hanem magyarországi falvakból is láthatunk jó példákat. Újlengyelben is a széles zöldsávval rendelkező Kossuth u. 1-től indulva a Dózsa Gy. u. utcáig tartó szakasz is kedvező lehetőséget nyújt az ilyen fajta esőkert kialakítására.

Árkaink kialakításánál a következőkre figyeljünk:

betonelemes árok esetén mindkét oldalán legalább 50 cm széles, élőkkel gazdagon ültetett sávval takarjunk.

virágos kiültetésnél mély karógyökerű, vagy tölévelrózsás fajokat használjunk a jobb vízbeszivárgás biztosítására

köztes megoldásként az árkot zúzottköves burkolattal, az oldalakat ültetőkosaras kőtámfallal is elláthatjuk.

IMPRESSZUM

MEGBÍZÓ

ÚJLENGYEL KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
<http://www.ujlengyel.hu>

Újlengyel postai címe: 2724 Újlengyel, Kossuth utca 69
Polgármester: Petrányi Tamás
polgarmester email címe: polgarmester@ujlengyel.hu
főépítész: Tölgyesi Diána

SZERZŐK

Poltrade Bt

1096 Budapest, Telepy u. 23.
www.uld.hu
info@uld.hu

KIADVÁNYSZERKESZTÉS: Poltrade Bt.

FÉNYKÉPEK:

címlap: Újlengyel Község Önkormányzata által rendelkezésre bocsátott légifelvétel
5.oldal drónfelvétele: Carrot media

Történeti térképek: www.mapire.eu

MEG NEM NEVEZETT KÉPEK FORRÁSJEGYZÉKE:

fényképek: Mohácsi Katalin, Tölgyesi Diána

a 4. fejezet grafikus ábrái a Lechner Tudásközpont honlapjáról származnak, <http://tak.lechnerkozpont.hu/>, valamint Balaton-felvidéki építészeti útmutató c. kiadványból (szerző: Krizsán András, 2014)

BETŰTÍPUS: Open sans, Titillium

KÉSZÜLT: Magyarország kormánya előírása alapján, önkormányzati megbízásból, a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvényhez kapcsolódóan.

A negatív példák nem Újlengyelről származnak!

Újlengyel, 2017.

